Hukuk Bölümü 2007/57 E. , 2007/359 K.

- IDARI PARA CEZASINA KARŞI YAPILAN ITIRAZ
  - SİNEMA, VİDEO VE MÜZİK ESERLERİ KANUNU (MÜLGA) (3257) Madde 9

"İçtihat Metni"

Davacı : Y.A.

Vekili : Av. İ.E.Y.

Davalı : Sincan Belediye Başkanlığı

OLAY : Sincan Belediye Encümeni'nin 10.7.2003 gün ve 477 karar no'lu kararı ile, 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu'nun 9. maddesine aykırı olarak davacının 328 adet bandrolsüz eser (346 CD) bulundurduğu / sattığının anlaşıldığından bahisle 3257 sayılı Yasanın 12. maddesi uyarınca para cezası verilmiştir.

Davacı vekili, bu işlemin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ANKARA 11. İDARE MAHKEMESİ; 12.11.2003 gün ve E:2003/1543, K:2003/1532 sayı ile, davanın, davacıya bandrolsüz CD bulundurduğu gerekçesiyle 3257 sayılı Yasa uyarınca 7.366.880.000.-TL para cezası verilmesine ilişkin 10.07.2003 tarih ve 477 no'lu işlemin iptali istemiyle açıldığı, 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu'nun 12. maddesinden söz ederek, dava konusu uyuşmazlığın 3257 sayılı Kanun'un uygulanmasından doğmuş bulunması karşısında anılan Yasa hükmü uyarınca iş bu davaya bakmakla sulh ceza mahkemelerinin görevli bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

ANKARA FİKRİ VE SINAİ HAKLAR CEZA MAHKEMESİ; 4.10.2006 gün ve 2006/154 D.İş, K:2006/154 D.İş sayı ile, Mahkemelerince görev hususunun kamu düzenine ilişkin bulunması ve yargılamanın her aşamasında resen gözetilmesi gerekliliği dikkate alınarak yapılan değerlendirmede, dosya içerisinde bulunan Ankara 11. İdare Mahkemesi'nin 12.11.2003 gün ve 2003/1543 Esas, 2003/1532 Karar sayılı ilamı ile, Sincan Belediye Encümeni'nin 10.7.2003 gün ve 477 no'lu idari para cezasının iptali istemi ile davacı Y.A. vekili tarafından açılan davanın görev yönünden reddine karar verildiğinin anlaşıldığı, Sincan Belediye Encümeni'nin itiraza konu kararına dayanak oluşturan 3257 sayılı Yasa'nın 12. maddesi ile itiraza bakmakla sulh ceza mahkemesinin görevli olduğu belirlenmiş ise de, 11. Bölge İdare Mahkemesinin anılan kararından sonra Sincan Sulh Ceza Mahkemesi'nin 14.5.2005 tarihli itirazın reddine dair verilen karardan önce 3.3.2004 gün ve 5101 sayılı Yasa ile Sulh Ceza Mahkemesinin görevine ilişkin hükmolunan yasa metninden çıkarıldığı, bu itibarla 3257 sayılı Yasa'nın 12. maddesi değiştirilerek 5846 sayılı Yasa'nın değişik 81. maddesinde düzenlenen adli ceza uygulamasına geçildiğine göre, maddenin değiştirilmesinden önce belediye encümenlerince verilmiş olan idari para cezalarının idari yaptırım niteliğinin baskın özellik olması da dikkate alınarak söz konusu para cezalarına yönelik itirazlara bakmak ve uyuşmazlığı çözmek görevinin 5101 sayılı Yasa'nın yürürlüğe girdiği 12.3.2004 tarihinden itibaren sulh ceza mahkemelerine değil genel hükümler uyarınca idari yargı mercilerinin görevi kapsamında olduğunun kabulü gerektiği, nitekim, Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün 1.7.2004 gün ve 2004/12 Esas ve 2005/33 Karar sayılı ilamının da aynı yönde bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vererek, olumsuz yargı yolu uyuşmazlığının çözümü için 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine karar vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, O. Cem ERBÜK, Ayper GÖKTUNA, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 26.12.2007 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1- 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir" hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık

Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince, öncelikle görevsizlik kararı verilmekle birlikte, bununla yetinilmemiş ve görevli merciin belirtilmesi için re'sen Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına da karar verilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, Ankara Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'nce re'sen yapılan başvurunun 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3257 sayılı Yasa'ya aykırı olarak bandrolsüz CD bulundurduğu/sattığı nedeniyle verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

23.1.1986 tarih ve 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu'nun "İdari Ceza" başlığını taşıyan 12. maddesi "9 uncu madde hükmüne aykırı olarak işletme belgesiz veya bandrolsüz ve özel işaretsiz eserlerin ve kopyalarının her biri için belediyelerce 10.000 lira para cezası tahsil edilir.

Belediye sınırları dışında bu cezalar, mahallin en büyük mülki amirliği tarafından verilir.

Bu cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre mal memurluğunca tahsil edilir.

İdari cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren 15 gün içinde yetkili sulh ceza mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İtiraz üzerine verilen cezalar kesindir" hükmünü taşımakta iken, 3.3.2004 tarih ve 5101 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 8. maddesi ile başlığıyla birlikte değiştirilmiş ve "Bandrol kullanımına ilişkin ihlâllerde uygulanacak ceza hükümleri:" başlığıyla "Bu Kanunun bandrol kullanımına ilişkin hükümlerine aykırı fiillerde bulunanlar hakkında, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 81 inci maddesinde öngörülen cezalar uygulanır." şeklinde yeniden düzenlenmiş olup, maddede atıfta bulunulan 5846 sayılı Yasa'nın 81. maddesi de anılan 5101 sayılı Yasa'nın 24. maddesiyle değiştirilmiş ve sözüedilen değişik 81. maddede, musiki ve sinema eserlerinin çoğaltılmış nüshaları ile süreli olmayan yayınlara bandrol yapıştırılması ve Bakanlıkça bastırılıp satılacak olan bandrollerin alınabilmesi için bandrol talebinde bulunanın yasal hak sahibi olduğunu beyan eden bir taahhütnameyi doldurması zorunluluğu getirilmiş; bu maddede belirtilen ihlâllerde, genel kolluk ve zabıta tarafından yetkili ve görevlilerin ihbarı üzerine harekete geçilerek, usulsüz ve izinsiz olarak çoğaltılmış ve yayılmış nüsha ve yayınlar ile bunları çoğaltmaya yarayan her türlü araç ve diğer delillerin toplanarak Cumhuriyet Savcısına suç duyurusu ile birlikte sevk edileceği öngörülmüş; Cumhuriyet Savcısının talebi üzerine usulsüz çoğaltılmış nüsha ve yayınlar ile teknik araçlar ve işyerleri hakkında yetkili mahkemece hangi yaptırımların uygulanacağı belirtilmiş; 7. fıkrasında, bu Kanun kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış bandrollü nüshaların da yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışına yasak getirilmiş; 9. fıkrasında ise, 3 bent halinde, bu Kanun hükümlerine aykırı kasıtlı fiiller nedeniyle açılacak kamu davasında mahkemece hükmedilecek hapis ve ağır para cezaları düzenlenmiştir.

Öte yandan, anılan 5101 sayılı Yasa'nın 26. maddesiyle 5846 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 10. maddede "Aşağıda belirtilen hallerde idari para cezası uygulanır:

1- Bu Kanun kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele köprü ve benzeri yerlerde satışını yapanlar hakkında üçmilyar lira.

2- 44 üncü madde gereğince alınması zorunlu sertifikaları almaksızın faaliyet gösteren, 81 inci maddede belirtilen taahhütnamenin bir kopyasını almaksızın, bandrol alınması zorunlu fikir ve sanat eserlerini çoğaltan kişiler hakkında küçük işletmeler için onmilyar lira, orta büyüklükteki işletmeler için otuzmilyar lira, büyük işletmeler için yüzmilyar lira.

3- Ek 5 inci madde hükümlerine aykırı olarak derlenmesi gereken eserleri süresi içinde vermeyen kişiler hakkında beşmilyar lira.

Bu maddede öngörülen para cezaları gerekçesi belirtilmek suretiyle mülki idare amirlerince verilir.

Para cezasının, tutanağın tebliği tarihinden itibaren on gün içinde ödenmesi gerekir. On gün içinde ödenmeyen cezalar iki katına çıkar ve ödeme süresi on gün daha uzar, bu süre içinde de ödenmeyen cezalar üç katına çıkar. Cezanın ödenmiş olması, yükümlülükleri ortadan kaldırmaz. Bu maddeye göre verilen para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uyarınca tahsil edilir.

Para cezaları ilgililere usulüne göre tebliğ edilir. Bu para cezalarına karşı tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz üzerine işlemler durmaz. Mahkemenin itiraz üzerine verdiği kararlar kesindir. İtiraz, zorunlu görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak ve kısa sürede sonuçlandırılır." hükümlerine yer verilmiştir.

Bu arada, 21.7.2004 tarih ve 25529 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması ile Desteklenmesi Hakkında Kanun'un 16. maddesiyle 3257 sayılı Yasa yürürlükten kaldırılmış ve "İşaret ve ibarelerin kullanılmaması" başlıklı 13. maddesinde "Değerlendirme ve sınıflandırma sonucu zorunlu tutulan işaret ve ibarelerin kullanılmaması halinde, Bakanlığın talebi veya üçüncü kişilerin ihbarı üzerine mülki idare amirlerince filmlerin gösterim ve dağıtımı durdurulur.

Bu Kanun hükümlerine aykırı olarak;

a) Zorunlu tutulduğu halde gerekli işaret ve ibareleri taşımayan filmlerin dağıtım ve gösterimini yapanlara onmilyar lira,

b) Zorunlu tutulduğu halde gerekli işaret ve ibareleri kullanmayan filmlerin yapımcılarına ellimillyar lira ,

c) Üzerindeki işaret ve ibarelere rağmen, bu işaret ve ibarelere uyulmaksızın dağıtım ve gösterim yapanlara ellimilyar lira,

İdari para cezası verilir.

Bu maddede öngörülen idari para cezaları o yerin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Verilen idari para cezalarına dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdari para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur. İdari para cezasının ödenmiş olması, yükümlülükleri ortadan kaldırmaz" hükümlerine yer verilmiştir.

12.3.2004 tarih ve 25400 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5101 sayılı Yasa'nın 29. maddesine göre, bu Yasa'nın 15. maddesi ve 26. madde ile 5846 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 10. maddenin (2) numaralı bendinde yer alan "44 üncü madde gereğince alınması zorunlu sertifikaları almaksızın faaliyet gösteren" ibaresinin Yasanın yayımı tarihinden altı ay sonra yürürlüğe girmesi öngörülmüş, diğer maddeleri ise yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu düzenlemelerden: 3257 sayılı Yasa'nın "idari ceza" uygulamasına ilişkin 12. maddesi değiştirilerek yapılan atıf suretiyle 5846 sayılı Yasa'nın değişik 81. maddesinde düzenlenen "adli ceza" uygulamasına geçildiği; bununla beraber, yasakoyucu tarafından "idari ceza" uygulamasından vazgeçilmediği ve 5846 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 10. madde ile 5224 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde sayılan hallerde idari para cezası uygulanacağının öngörüldüğü; ancak, idari cezalara karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde, 3257 sayılı Yasa'nın değiştirilen 12. maddesine göre sulh ceza mahkemeleri görevli iken, 5101 sayılı Yasa ile 5846 sayılı Yasa'ya eklenen Ek 10. madde ile 5224 sayılı Yasa'nın 13. maddesinde idare mahkemelerinin görevli kılındığı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Buna göre, davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevli hale gelmiş ise, mahkemenin, artık görevsizlik kararı veremeyip davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

Olayda, bandrolsüz CD bulundurulduğu/satıldığı nedeniyle, belediye encümenince, 3257 sayılı Yasa'nın 12. maddesi uyarınca idari para cezası verildiği, anılan Yasa maddesinin idari para cezalarına karşı yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemesini görevli kılan hükmü yürürlükte iken idari yargı yerince; bu Yasa yürürlükten kaldırıldıktan sonra da adli yargı yerince görevsizlik kararları verilmesi nedeniyle adli ve idari yargı yerleri arasında görev uyuşmazlığı doğmuştur.

Bu durum karşısında:

3257 sayılı Yasa'nın 12. maddesi değiştirilerek 12.3.2004 tarihinden itibaren 5846 sayılı Yasa'nın değişik 81. maddesindeki düzenleme ile adli ceza uygulamasına geçildiği anlaşılmıştır. 23.1.1986 tarihli ve 3257 sayılı Sinema, Video ve Müzik Eserleri Kanunu, 21.7.2004 tarihinde yürürlüğe giren 14.7.2004 gün ve 5224 sayılı Sinema Filmlerinin Değerlendirilmesi ve Sınıflandırılması İle Desteklenmesi Hakkında Kanun'un 16. maddesi ile yürürlükten kaldırılmış olup, bu Kanunun 13. maddesinde, bu maddede öngörülen idari para cezalarına karşı idare mahkemesine itiraz edilebileceği belirtildiğine göre, bu uyuşmazlığın görüm ve çözümünde de, idare mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'nin 19. madde kapsamında görülen başvurusunun kabulü ile İdare Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir._

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Ankara Fikri ve Sınai Haklar Ceza Mahkemesi'nin 19. madde kapsamında görülen BAŞVURUSUNUN KABULÜ İLE Ankara 11. İdare Mahkemesi'nce verilen 12.11.2003 gün ve E:2003/1543, K:2003/1532 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 26.12.2007 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.